

Nr 116

Av fröken Nordström m. fl., om statsbidrag till gymnasiet vid Franska skolan.

(Lika lydande med motion nr 129 i Andra kammaren)

I likalydande motioner om statsbidrag till gymnasiet vid Franska skolan i första (nr 53) och andra kammaren (nr 77) vid föregående års riksdag anfördes följande.

Skolöverstyrelsen har för fjärde året i följd upptagit medel för inordnande av hela Franska skolans gymnasium under stadgan för privatläroverken. Departementschefen har i årets statsverksproposition liksom tidigare avstyrkt förslaget.

Gymnasielinjen vid Franska skolan inrättades från och med läsåret 1954/55. Linjens inrättande var betingat av att styrelsen ansåg det vara nödvändigt att erhålla ett gymnasium med samma speciella inriktning som övriga avdelningar vid skolan. Härigenom har möjliggjorts, att eleverna i skolans elementaravdelningar kunna avlägga studentexamen utan att övergå till annan skola, vilken övergång visat sig medföra vissa komplikationer på grund av skolans särart.

Innan beslut fattades om gymnasielinjens inrättande, verkställdes undersökningar rörande möjligheterna att erhålla statsbidrag till en sådan linje. Härvid meddelades skolan under hand, att sådant bidrag icke vore att påräkna förrän linjen vore fullt utbyggd med fyra klasser. På grund härav ingavs icke någon formell framställning om statsbidrag. Att gymnasiet ändock kunde inrättas betingades av att Stockholms stad åtog sig att i avvaktan på att statsbidrag till linjen erhöles svara för de kostnader, som icke täcktes av inflytande avgifter. Som skäl för stadens positiva ställningstagande angavs den alltmer accentuerade bristen på gymnasieplatser i Stockholm.

Vid fastställandet av nya regler för Stockholms stads bidrag till de statsunderstödda privatläroverken i Stockholm från och med läsåret 1955/56 förutsattes från stadens sida såväl att statsbidrag skulle komma att utgå till Franska skolans gymnasielinje från och med den 1 juli 1955 som att staten täckte de ifrågavarande skolornas underskott för läsåret 1954/55. Med hänvisning härtill och till att gymnasiet utgjorde en integrerande del av skolan med gemensam studierektor och föreståndarinna, framhöll styrelsen i underdånig skrivelse den 12 januari 1956, att det vore motiverat, att statsbidrag utgick till denna linje efter samma grunder som gällde för elementaravdelningarna vid skolan från och med redovisningsåret 1954/55. I skrivelsen påpekades, att Högländsskolan åtnjutit statsbidrag till sitt gymnasiums två första ringar ända sedan skolan inordnades under stadgan för privatläroverken. Kungl. Maj:t lämnade emellertid framställningen utan åtgärd.

Skolöverstyrelsen meddelade Franska skolan dimissionsrätt från och med läsåret 1957/58. I enlighet med det underhandsbesked, som lämnats av ecklesiastikdepartementet innan linjen inrättades, skulle statsbidrag till gym-

nasielinjen sålunda utgå från och med redovisningsåret 1958/59. Med åberopande härav ingav skolan framställning om statsbidrag från och med sistnämnda redovisningsår. Härvid framhölls, att statsbidragsunderlaget för elementarskolan reducerats genom gymnasiets upprättande på grund av att parallellavdelningarna i klasserna 6⁷ och 7⁷ därvid indragits. På förslag av skolöverstyrelsen lämnade Kungl. Maj:t emellertid även denna framställning utan åtgärd. I överstyrelsens den 21 januari 1958 dagtecknade yttrande framhölls, att statsbidrag till ifrågakvarande gymnasium enligt praxis skulle upptagas tidigast i skolöverstyrelsens förslag till anslagsäskanden till 1959 års riksdag.

Enligt vad överstyrelsen sålunda anfört skulle statsbidrag till Franska skolans gymnasium utgå från och med redovisningsåret 1959/60. Styrelsens förnyade framställning i ämnet, vilken tillstyrktes av bl. a. skolöverstyrelsen, avslogs emellertid liksom förslag om bidrag från och med redovisningsåret 1960/61 respektive 1961/62. Någon motivering för det negativa ställningstagandet har icke vid något tillfälle lämnats.

Stockholm stadsfullmäktige ha under hösten 1961 fattat beslut om att bidraget från staden till ifrågakvarande gymnasium från och med budgetåret 1962/63 endast kommer att utgå med det belopp om numera 270 kronor per stockholmsselev och läsår, som gäller för de skolor eller stadier, som äro statsbidragsberättigade. Från stadens sida har sålunda förutsatts, att gymnasiet, som enligt tillämpad praxis skulle ha inordnats under stadgan för privatläroverken senast från och med läsåret 1959/60, skulle bli statsbidragsberättigat nästa läsår. Om riksdagen nu skulle besluta i enlighet med departementschefens förslag, måste gymnasiet nedläggas. Elevavgifterna, f. n. 530 kronor per år, kunna nämligen icke ens tillnärmelsevis höjas så mycket som svarar mot det inkomstbortfall, som skulle föranledas härav. Då bristen på gymnasieplatser i Stockholm och förortskommunerna som känt blivit än mer accentuerad under senare år, bör en nedläggning av Franska skolans gymnasium enligt vår mening icke komma i fråga.

Statsfinansiella eller andra skäl kunna ej anföras för att i detta fall bryta mot en sedan länge tillämpad praxis inom området i fråga. Det må i sammanhanget nämnas, att denna regel tillämpats med avseende på Höglandsskolans gymnasium, som startades ett år tidigare än Franska skolans. Något som helst sakligt motiv för dessa skiljaktiga ståndpunktstaganden föreligger ej. Vidare må framhållas, att statsverket under budgetåren 1954/55—1961/62 för Franska skolans del gjort en besparing av storleksordningen 300 000—350 000 kronor genom att den statsbidragsberättigade elementarskolan i princip minskats med två parallellavdelningar i och med att gymnasiet inrättades.

Mot bakgrunden av här ovan anförda förhållanden är det enligt vår uppfattning icke rimligt att en fjärde gång avslå skolöverstyrelsens förslag på denna punkt, varigenom skulle kunna bli följden, att Franska skolan under sitt 100-årsjubileumsår får nedlägga sitt gymnasium. Skolöverstyrelsen har varit mycket positiv i sitt omdöme om resultaten av examinationerna vid skolans gymnasium, och det framstår därför som synnerligen angeläget, att den traditionsrika och från pedagogisk synpunkt mycket ansedda skolan skall beredas ekonomiska möjligheter att även i fortsättningen ha kvar sitt gymnasium. Liksom överstyrelsen anse vi, att statsbidraget skall utgå till gymnasiet i sin helhet från och med nästa budgetår.

Med stöd av det anförda hemställes om bemyndigande för Kungl. Maj:t att besluta om statsbidrag till gymnasiet i fråga samt om anvisning av härför erforderliga medel.

I statsutskottets utlåtande över motionerna (nr 8) avstyrktes visserligen de ifrågavarande motionerna, men utskottet uttalade härvid, att Kungl. Maj:t snart och helst för 1963 års riksdag skulle finna möjlighet att framlägga förslag om statsbidrag till Franska skolans gymnasium. Efter debatter i båda kamrarna beslöt riksdagen i enlighet med utskottets förslag.

Med hänsyn till statsutskottets skrivning hade man all anledning förvänta att föredragande departementschefen i årets statsverksproposition skulle ha följt utskottets rekommendation. Med motiveringen att han vid avvägningen mellan olika medelsbehov icke funnit utrymme för ett genomförande av detta förslag avvisas emellertid åter skolöverstyrelsens medelsäskande på denna punkt för femte året i följd. Då det ju här ej är fråga om större anslag utan endast om 139 000 kronor bör riksdagen i år begära att statsbidrag skall utgå.

Med stöd av vad ovan anförts hemställa undertecknade,

att riksdagen måtte

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om statsbidrag från nedannämnda anslag även till gymnasiet vid Franska skolan,

b) till Privatskolor: Bidrag till vissa privatskolor för budgetåret 1963/64 under åttonde huvudtiteln anvisa ett med 140 000 kronor utöver det i statsverkspropositionen upptagna förslagsanslaget förhöjt förslagsanslag om 15 420 000 kronor.

Stockholm i januari 1963

Margareta Nordström

Allan Hernelius

Erik Boheman